

JUGOSLOVENSKI FOREX

/MC

Z A P I S N I K

sa XIII redovna godišnje skupštine Jugoslovenskog Forex-a, održane u Donjem Milanovcu u vremenu od 17. do 19,30 časova.

Skupštini su prisustvovali članovi Jugoslovenskog Forex-a, predstavnik ACI, gospodin Robert Muller, generalni sekretar Udruženja banaka Jugoslavije Dr Milovan Milutinović, Vice guverner Narodne banke Jugoslavije Mr Branko Dragaš, te gosti iz: Austrije, Italije, Francuske, Luksemburga, SR Nemačke, Švajcarske, Engleske, USA i SSSR-a.

Predsednik Jugoslovenskog Forex-a drug Dr Tomislav Badovinac, otvorio je XIII redovnu godišnju Skupštinu i predložio sledeći

D N E V N I R E D

1. Izbor rednog predsedništva;
2. Izbor zapisničara i overača zapisnika;
3. Pozdravna reč Predsednika Jugoslovenskog Forex-a;
4. Izbor kandidacione komisije i izbor Predsednika i članova Predsedništva Jugoslovenskog Forex-a;
5. Izlaganje Branka Dragaša - Vice Guvernera Narodne banke Jugoslavije;

6. Izveštaj Sekretara Jugoslovenskog Forex-a;
7. Izbor počasnog člana Jugoslovenskog Forex-a;
8. Izbor novih članova Jugoslovenskog Forex-a i brisanje iz članstva;
9. Izveštaj kandidacijske komisije;
10. R a z n o.

Dnevni red je usvojen bez primedbi.

I Tačka dnevnog reda

U radno predsedništvo izabrani su sledeći članovi:

1. Dr Tomislav Badovinac,
2. Miloš Mirković,
3. Kristina Došen,
4. Slobodanka Vrhovac,
5. Miroslav Šarčanski.

II Tačka dnevnog reda

Za zapisničara izabrana je drugarica Slobodanka Vrhovac, a za overača zapisnika drugarica Ivanka Tasić, i drug Miro Vraneš.

III Tačka dnevnog reda

Predsednik Jugoslovenskog Forex-a drug Dr Tomislav Badovinac pozdravio je prisutne učesnike na Skupštini i između ostalog osvrnuo se na održavanje Medjunarodnog seminara za juniore, mlađe dilere, u Dubrovniku. Kao što je poznato ovaj seminar će se održati u organizaciji Jugoslovenskog Forex-a.

Pored ostalog drug Badovinac je istakao značaj i važnost školovanja mladih kadrova, radi njihovog uspešnog rada u odabranoj profesiji.

IV Tačka dnevnog reda

Na predlog radnog Predsedništva, u kandidacionu komisiju izabrani su sledeći članovi:

1. Dragutin Bohuš,
2. Slobodan Mrčanica,
3. Ruždija Tuzović

V Tačka dnevnog reda

Drug Branko Dragaš na ovoj skupštini podneo je sledeće izlaganje:

EKONOMSKI ODNOSI SA INOSTRANSTVOM I SPOLJNA LIKVIDNOST JUGOSLAVIJE U 1988. GODINI

Dragi gosti Forex-prijatelji iz inostranstva,
Poštovani domaćini
Koleginice i kolege, članovi jugoslovenskog FOREX-a

Čast mi je i zadovoljstvo da vam se obratim u ime Narodne banke Jugoslavije i njenog rukovodstva na čelu sa guvernerom Dušanom Vlatkovićem i to iz nekoliko razloga.

Prvo, što mi se pružila prilika da to učinim u ambijentu jednog ovako lepog i prijatnog mesta kao što je Donji Milenovac gde ćemo, pored obaveza koje imamo, sigurno naći malo vremena i za odmor,

Drugo, što sam u prilici da vam, i pored niza problema s kojima je danas suočena jugoslovenska privreda, saopštim dosta povoljne rezultate u našim ekonomskim odnosima sa inostranstvom u ovoj, 1988. godini;

Treće, i verovatno za ovaj skup najznačajnije, što jugoslovensko devizno tržište, posle punih osam i po godina, ponovo funkcioniše i to bez bilo kakvog redosleda plaćanja i drugih ograničenja;

Na kraju, ali ne i najmanje značajno, što sam u prilici da se obratim rastućoj familiji jugoslovenskog FOREX-a i naših forex-prijatelja iz inostranstva.

Svima je poznato da se jugoslovenska privreda nalazi u prvoj fazi jedne duboke i sveobuhvatne društvene i privredne reforme. Osnovni pravci te reforme usmereni su na dalju liberalizaciju tržišta roba i usluga, tržišta novca i kapitala i deviznog tržišta i paralelno s tim, dalje otvaranje jugoslovenske privrede prema inostranstvu. Zatvorenost jugoslovenske privrede i visok stepen administrativnog odlučivanja u privredi u dužem periodu, postali su osnovne kočnice njenog daljeg razvoja i uključivanju u tokove međunarodne razmene.

Prvi deo mera privredne reforme uključujući i privremene mere, preduzet je krajem 1987. godine a drugi deo u toku maja 1988. godine. U toku je priprema trećeg dela mera, koje se odnose na izmene preko 40 sistemskih zakona. Ove mere će većim delom biti donete do kraja 1988. a jedan deo u prvom polugodju 1989. godine.

Izmenama u privrednom sistemu i ekonomskoj politici stvoriće se uslovi za znatno delovanje tržišnih zakona, odnosno zakona ponude i tražnje i to na svim tržištima, veće prisustvo inostranih roba i usluga na domaćem tržištu, povoljniji uslovi za ulaganje inostranog kapitala u jugoslovensku privredu i raspo-

laganja stranaca ostvarenom dobiti iz tih ulaganja. U skladu s tim opredeljenjima, više od polovine domaćih cena formira se slobodno, više meseci sprovodi se politika pozitivnih realnih kamatnih stopa i koncept realnog kursa dinara.

Čvrsto je opredeljenje svih da se u ovom pravcu nastavi. Postojeće teškoće mogu samo inicirati traženje boljih i adekvatnijih rešenja ali ne i povratak na staro. Poznato je iz prošlosti da smo, zbog iskrskih teškoća, odustajali od započetih programa privredne reforme (1966, 1972. i dr.) i da nas je to kasnije višestruko koštalo. Teški i bolni proces privredne diferencijacije, u kojem će opstati samo sposobni mora se proći, sve do prekretna tačke, kad će pozitivni rezultati trajno prevladati prateće negativne efekte. Letvica za skok uvis je postavljena dosta visoko, verovatno na granici naših mogućnosti, ali mi smo sve dobro odmerili, zadržali se i moramo preko nje, drugog nema.

U proteklom periodu 1988. u jugoslovenskoj privredi ostvarena su kretanja, koja, osim na području cena, bitno ne odstupaju od predviđanja na početku godine.

U uslovima niza ograničenja i restrukcija, proizvodnja je u prvom polugodju lagano opadala, sredinom godine stagnirala a u julu, avgustu i septembru došlo je do njenog umerenog oživljenja (I-VIII 1988./I-VIII 1987. = 98,7). Smanjena likvidnost privrede, u uslovima skupog novca, visokih realnih kamatnih stopa, visoke depresije dinara i stagnirajućeg uvoza (u periodu I-VII ukupan uvoz povećan je za svega 1,1%), nije obezbedjivala preduslove za veći porast proizvodnje. Ohrabruje, međjutim, što se uvoz sirovina i repromaterijala u trećem tromesečju ubrzano povećava što, uz druge mere, treba da doprinese daljem povećanju proizvodnje i izvoza.

Najnepovoljnija kretanja ostvarena su na području cena. Početkom septembra dostignuta je tzv. "ciljna stopa inflacije" za ovu godinu od oko 95%, tako da će do kraja 1988. godine ista biti znatno premašena. U svemu tome, međjutim, treba imati u vidu to da se porast cena u ovoj godini ostvaruje u uslovima njihove znatne liberalizacije, da ovogodišnji porast cena verovatno neće premašiti porast ostvaren u 1987. godini i da se posle rekordnog porasta cena u junu od 21,1% njihovo povećanje u narednim mesecima postepeno smanjuje.

U 1988. godini najpovoljnija kretanja ostvaruju se u oblasti spoljnotrgovinske razmene i ukupnog platnog bilansa. Za prvih osam meseci ukupan izvoz (izražen u američkim dolarima) je povećan za 14,3%, a izvoz na konvertibilno područje za 18,2%, izvoz u zapadne razvijene zemlje za 24,9%. U istom periodu, ukupan uvoz je povećan za 3,3%, uvoz sa konvertibilnog područja za 5,5%, dok je uvoz iz zemalja klirinškog područja smanjen za 3,2%.

Imajući u vidu da je u ovom periodu američki dolar ojačao prema ostalim konvertibilnim valutama između 11% (britanska funta) i 23% (švajcarski franak), posmatrano po stalnim kursevima ovi rezultati su još povoljniji.

U uslovima znatno većeg porasta izvoza od uvoza, stepen pokrivenosti uvoze izvozom povećana je sa 88% na 98%, što nismo imali duži niz godina. Pozitivni saldo roba i usluga, koji je u periodu januar-juli 1987. godine iznosio 487 mln dolara povećan je u istom periodu 1988. godine na 1.275 mln dolara.

Suficit ukupnog tekućeg platnog bilansa u periodu januar-juli 1988. godine iznosio je 1.166 mln dolara prema svega 32 mln dolara u istom periodu 1987. godine. Isti je ostvaren prvenstveno zahvaljujući dobrim rezultatima u spoljnotrgovinskoj razmeni, kao i po osnovu boljih rezultata kod turizma, doznaka i usluga u ovoj u odnosu na prethodnu godinu.

Od 1. januara do 15. septembra 1988. godine konvertibilne devizne rezerve povećane su za 1,1 mlrd dolara, a u periodu posle 30. maja (kada je počelo sa radom domaće devizno tržište) za 1,4 mlrd dolara. Sa ovim promenama, konvertibilne devizne rezerve su dostigle iznos od oko 2.850 mln dolara, što odgovara prosečnim 2,5 mesečnim plaćanjima konvertibilnih obaveza prema inostranstvu. To je najveći iznos deviznih rezervi koje smo dostigli posle 1980. godine.

Od početka 1988. godine do 15. septembra kratkoročni dug prema inostranstvu smanjen je za 170 mln dolara. Ovlašćenim banakama je omogućeno da kratkoročno zaduženje u inostranstvu mogu menjati u rasponu između 10% iznad i 40% ispod nivoa kratkoročnog duga koji je bio dostignut na kraju 1987. godine.

Povoljni rezultati u platnom i deviznom bilansu Jugoslavije u proteklom periodu 1988. godine mogu se pripisati sledećim faktorima:

- značajnom povećanju izvoza na konvertibilno područje i deviznog priliva po tom osnovu, kao i deviznog priliva po osnovu izvoza usluga, turizma i doznaka iz inostranstva;
- relaksaciji obaveza po osnovu inostranih kredita, odnosno smanjenju stepene opterećenosti deviznog priliva anuitetima po srednjoročnim i dugoročnim kreditima. Ocenjuje se "debit service ratio" sa preko 43% u 1987. godini sveden na oko 28% u 1988. godini;
- selekciji uvoza preko politike realnog kursa dinara i restriktivne kreditno-monetarne politike. Značajna realna depresijacija dinara u proteklom periodu 1988. godine (oko 24% iznad promene relativnih cena), kao i politike "skupog novca" zasnovane na visokim realnim kamatnim stopama, eliminisali su sa scene mnoge

uvoznike, koji nisu mogli podneti te, povećane troškove. U takvim uslovima uvozili su pretežno oni koji su imali mogućnost da izvezu i da povećane troškove na uvoznjoj strani kompenziraju povećanim izvoznim prihodima.

Preduzete mere ekonomske politike krajem 1987. i u maju 1988. godine, kao i povoljni rezultati u platnom i deviznom bilansu u proteklom periodu 1988. godine doprineli su stvaranju uslova da, posle punih osam i po godina počne da ponovo funkcioniše domaće devizno tržište. Počev od 30. maja 1988. godine isto radi bez ikakvih kvantitativnih ograničenja i usmeravanja. Sve obaveze prema inostranstvu izmiruju se na vreme i bez odlaganja. Postignut je visok stepen urednosti banaka u izvršavanju dospelih obaveza prema inostranstvu tako da u poslednje vreme, ni jedan sistem nije pod blokadom, uključujući i banke iz manje razvijenih SR i SAP. koje imaju nadprosečan stepen opterećenosti obavezama po inostranim kreditima. Posle dugo vremena, konačno su napušteni famozini "prioriteti plaćanja" obaveze u inostranstvu i višegodišnja praksa zahvatanja dela deviznog priliva banaka od strane Narodne banke Jugoslavije. Ukupan devizni priliv ostaje na raspolaganju ovlašćenim bankama. Povremeni manjkovi deviza kod pojedinih ovlašćenih banaka pokrivaju se kupovinom od drugih banaka ili od Narodne banke Jugoslavije. Vice-versa, viškova deviza iznad potreba prodaju se drugim bankama, odnosno Narodnoj banci Jugoslavije.

U periodu od 30. maja, kada je počelo da funkcioniše domaće devizno tržište, do 18. septembra, ovlašćene banke su platile inostranstvu oko 3.400 mln dolara, u proseku dnevno od 35 do 50 mln dolara. Na Medjubankarskom sastanku deviznog tržišta ostvaren je ukupan promet deviza od 740 mln dolara, od čega 290 mln dolara preko Narodne banke Jugoslavije a preostalih 450 mln dolara između ovlašćenih banaka. U posmatranom periodu, Narodna banka Jugoslavije, u ulozi centralne banke, odnosno obaveznog

interventa na domaćem deviznom tržištu bilo je neto prodavac deviza od ukupno 29 mln dolara, što se može prihvatiti kao sasvim zadovoljavajuće. 1)

Govoreći o funkcionisanju domaćeg deviznog tržišta moramo ukazati na to da, u vezi s tim, ima odredjenih sumnji i rezervi. Postoje mišljenja da se sve to zasniva prvenstveno na smanjenju obaveza po inostranim kreditima i drugim povoljnim i privremenim okolnostima, da će to trajati dotle dok traju te povoljne okolnosti i da ćemo se u sezonski nepovoljnom periodu (decembar ove - maj iduće godine) ponovo naći tamo gde smo bili. Ne ulazeći u polemiku sa ovakvim stavovima, želeo bih ponovo istaći da se postojeće stanje u spoljnoj likvidnosti Jugoslavije i radu domaćeg deviznog tržišta zasniva na više materijalnih pretpostavki medju kojima je i obim obaveza po inostranim kreditima. To je, svakako, važan ali ne i jedini faktor koji determiniše našu spoljnu likvidnost i rad deviznog tržišta. Ali, ne može se zanemariti porast izvoza, deviznog priliva i, na toj osnovi, povećanje suficita tekućeg platnog bilansa, zatim doslednost u sprovođenju restruktivne kreditno-monetarne politike, nastavljanja politike realnih kamatnih stopa, aktivne politike realnog kursa dinara i održavanje kratkoročnog zaduženja u inostranstvu na utvrdjenom nivou. Sve su to faktori koji zajedno determinišu našu spoljnu likvidnost, nivo deviznih rezervi i funkcionisanje jedinstvenog deviznog tržišta. Konvertibilne devizne rezerve, koje smo kumulirali do sada, mogu da resorbuju negativne efekte bilo kog od ovih faktora ali je činjenica da bi odstupanje od utvrdjene politike kod svih ili većeg broja tih faktora istovremeno uvveoma kratkom roku moglo da ugrozi spoljnu likvidnost zemlje i rad domaćeg deviznog tržišta. U vezi s tim imamo velika iskustva i nadam se da svi skupa nećemo dozvoliti da se ponovo vratim tamo gde smo bili do 30. maja ove godine.

1) Podaci o kupovini i prodaji deviza od strane Narodna banke Jugoslavije uključuju i deo kupoprodaja po osnovu likvidiranja obaveza banaka prema Narodnoj banci Jugoslavije, zatečenih pre 30. maja 1988. godine. Bez ovih transakcija, Narodna banka Jugoslavije bi bila neto kupac deviza od preko 100 mln dolara.

U tom pogledu nema nikakvih zabluda ni "čarobnih formula". Imamo dosta ljudi koji su u više navrata tvrdili i dokazivali da se održavanje spoljne likvidnosti i normalan rad deviznog tržišta zasniva prvenstveno na određenim materijalno-bilansnim pretpostavkama a ne na izmenama zakona i drugih propisa, što se uporno radilo punih osam i po godina. Mnogi, tvrdi kritičari postojećeg Zakona o deviznom poslovanju do 30. maja 1988. godine sada izjavljuju da, osim određenih preciziranja i dogradnje, isti nije potrebno značajnije menjati.

Kako je pomenuto, u 1988. godini dosledno se sprovodi koncept politike realnog kursa dinara. U periodu od 1. januara do 20. septembra 1988. godine dinar je depresirao prema "korpi" konvertibilnih valuta za 133% a prema američkom dolaru za 156%. Ova promena uključuje i jednokratnu realnu devaluaciju od 24% koja je ostvarena u okviru "majskih mera" 27. maja 1988. godine. U navedenom periodu čvrsto smo opredeljeni da nastavimo sa sprovođenjem politike realnog kursa dinara u cilju daljeg podsticanja izvoza i deviznog priliva.

Sa inostranim poveriocima, odnosno vladama i komercijalnim bankama postigli smo povoljne aranžmane u vezi reprogramiranja obaveza po srednjoročnim i dugoročnim kreditima. Ove mere će dati potreban devizni preдах našoj privredi i bankama u procesu restrukturiranja privrede i stabilizovanja ukupnih privrednih kretanja. Oslobodjeni deo domaće akumulacije kroz smanjenje tereta otplate inostranih srednjoročnih i dugoročnih kredita u ovoj i narednim godinama, uz veće korišćenje unutrašnjih rezervi, treba da doprinese daljem povećanju proizvodnje i izvoza i sanaciji našeg platnog bilansa na trajnoj osnovi.

Zbog visokog obima neto odliva kapitala i neto transfera sredstava u inostranstvu, tokom 1986. i posebno u 1987. godini zaoštreni su problemi u oblasti kreditnih odnosa sa inostranstvom prenetih iz ranijeg perioda. Platni bilans je pojačano opterećen obavezama po spoljnom dugu pa se nije mogla

obezbediti dovoljna snabdevenost privrede repromaterijalom iz uvoza. Zbog nedovoljnog prostora za uvoz opreme sve više je pretila opasnost od tehnološkog zaostajanja i nekonkurentnosti. Bili su izraženi problemi snabdevanja domaćeg tržišta. Sredinom 1987. godine devizne rezerve zemlje bile su skoro iscrpljene.

Nepovoljna kretanja zahtevala su utvrđivanje novog koncepta rasterećenja raspoložive akumulacije i deviznih prihoda od dela obaveza po spoljnom dužgu i većeg korišćenja novih kredita iz inostranstva, što je učinjeno donošenjem programa konsolidacije spoljne zaduženosti oktobra prošle godine.

Osnovni ciljevi koji se obezbeđuju Programom konsolidacije u periodu do 1995. godine su:

- svodjenje obaveza po dužgu (prema konvertibilnom valutnom području) u odnosu na prirast društvenog proizvoda i akumulacije na realno održiv nivo, a u odnosu na izvozne prihode na 25% u narednom višegodišnjem periodu;
- zaustavljanje neto odliva kapitala, tj. korišćenje novih kredita u obimu da se obezbedi da njihov nivo bude u visini otplata glavnice;
- obezbedjenje potrebnog obima kreditiranja inostranstva, u funkciji dinamiziranja izvoza i
- obezbedjenja rasta deviznih rezervi tako da dostignu iznos tromesečnih plaćanja prema inostranstvu.

Realizacija programa konsolidacije podrazumeva prvo, odlučan zaokret u ekonomskoj stabilizaciji i rešavanju unutrašnjih problema privrednog razvoja i drugo, obezbedjenje neophodne spoljne finansijske podrške.

U međuvremenu u pregovorima sa svim grupama naših poverioca obezbedjeno je potrebno rasterećenje tekućih obaveza po spoljnom dugu putem nastavljanja finansiranja dela obaveza glavnice po kreditima zaključenim pre 1983. godine (kao što je učinjeno i u nekoliko prethodnih godina) i reprogramiranje tj. izmena otplatnog plana (sa pogoršanjem finansijskih uslova) za ukupni do sada već refinansirani dug prema komercijalnim bankama i vladama - poveriocima. Obezbedjen je odredjeni obim novih finansijskih kredita od oko 1,2 mlrd dolara, a računa se i na pozitivne efekte od primene tzv. inovativnih rešenja zaduženosti (konverzija duga u domaću valutu radi ulaganja i dr.) i postepeno povećanje obima zajedničkih ulaganja.

Sa komercijalnim bankama ukupno se refinansira odnosno reprogramira oko 7,0 mlrd dolara a sa vladama - poveriocima refinansira se oko 950 mln dolara u periodu april 1988. - juni 1989. godine, s tim da će se refinansiranje sa vladama nastaviti i u kasnijem periodu.

Efekat pripremljenih aranžmana refinansiranja na rasterećenje platnog bilansa u ovoj godini je oko 2,2 mlrd dolara.

Drugi FOREX-ovci i ostali,
prisutni na ovoj skupštini

U okviru ovog izlaganja navedeno je više podataka u cilju ilustracije i boljeg sagledavanja naše platno-bilansne situacije, stanja i izgleda za održavanje spoljne likvidnosti Jugoslavije u narednom periodu. To je učinjeno, delom, i radi boljeg sagledavanja stanja i trendova u ovom domenu od strane naših prijatelja iz inostranih banaka, od kojih su mnogi ovde medju nama. U kontaktima sa strancima konstatovali smo da mnogi od njih nisu dovoljno informisani o stvarnom stanju u Jugoslaviji dok su drugi često informisani iz izvora koji, kad je u pitanju naša zemlja, plasiraju nekompletne pa i netačne informacije. Nikada, pa i onda kad je stanje u našoj privredi bilo teže

od sadašnjeg, nismo krili ni "frizirali" podatke o tom stanju pa nemamo razloga da to činimo sada, kada (već petu godinu uzastopno) ostvarujemo značajan suficit u platnom bilansu i saniramo spoljnu likvidnost zemlje na dugoročnoj osnovi.

Neću vas zamerati situacijom u razmeni sa zemljama, sa kojima imamo klirinški način plaćanja. Osnovni problem na ovom području razmene je rastući suficit, iako smo planirali njegovo smanjenje za oko 200 mln dolara. Izvoz se ostvaruje iznad plana dok na strani uvoza to nije slučaj. Veliki tekući suficit na konvertibilnom području (preko 1,1 mlrd dolara), u kombinaciji sa suficitom u klirinškoj razmeni ima za posledicu značajne efekte u smislu emisije primarnog novca i novčane mase, što se odražava na bitno sužavanje okvira kreiranja novca putem kredita bankama.

Na kraju, zahvaljujem na strpljenju i pažnji s kojom ste saslušali ovo moje izlaganje. Nadam se da će isto, makar delom, poslužiti boljem sagledavanju stanja i tendencija u oblasti ekonomskih odnosa Jugoslavije sa inostranstvom, posebno našim gostima iz inostranstva. Možemo konstatovati zajedno da je to stanje sada dosta povoljno sa dobrim izgledima da se tako nastavi u narednim mesecima. Trudićemo se da se to i ostvari.

Želim da ovom Skupštinom jugoslovenskog FOREX-a obezbedimo početak novog perioda uspešnog poslovanja Jugoslavije u oblasti ekonomskih odnosa sa inostranstvom i rada našeg deviznog tržišta. Naši dileri i mi koji obavljamo ostale devizne poslove trudićemo se da tome dademo svoj puni doprinos. Kao i do sada, nadamo se da će nam naše kolege i prijatelji iz inostranih banaka u tome sigurno pomoći i mi im na tome zahvaljujemo."

VI. Tačka dnevnog reda

Sekretar Jugoslovenskog FOREX-a podneo je sledeći izveštaj:

I Z V E Š T A J

O radu jugoslovenskog FOREX-a u periodu između dve skupštine

Poštovane dame i gospodo,

dragi gosti,

drugarice i drugovi,

Iza nas je još jedna godina u životu i radu jugoslovenskog FOREX-a trinaesta po redu. Ma kako da se ovaj broj smatra nesrećnim i samim tim nepopularnim, protekla godina je bila u znaku uslova za značajnu afirmaciju naše organizacije i njenih članova u okvirima međunarodnog bankarstva. Naime, u danima neposredno nakon održavanja ove skupštine, u organizaciji jugoslovenskog FOREX-a će biti održan ACI juniorski seminar na kome će učešće uzeti preko sto mladih dilera iz svih krajeva sveta, eminentni predavači iz vodećih evropskih banaka, a biće to i prilika da jugoslovenski stručnjaci prezentiraju specifičnosti našeg bankarskog i deviznog sistema i deviznog tržišta, desetak iskusnih jugoslovenskih dilera će pomagati inostranim stručnjacima u svojstvu vodja grupa, dok će u svojstvu slušalaca učešće uzeti desetak mladih dilera iz jugoslovenskih banaka.

Jugoslovenski FOREX je u proteklih godinu dana funkcionisao prvenstveno u okviru rada Predsedništva, a značajan doprinos je davalo i članstvo obavljanjem tekućih poslova u svojim bankama. Imajući u vidu plan rada jugoslovenskog FOREX-a u periodu između dve skupštine, aktivnosti u proteklih godinu dana se mogu grupisati na sledeći način:

- 1) organizovanje juniorskog ACI seminara
- 2) stručno usavršavanje članova jugoslovenskog FOREX-a
- 3) izrada normativnih akata za jednoobrazan rad članova jugoslovenskog FOREX-a
- 4) korišćenje najnovijih dostignuća informatike za dilete
- 5) organizovanje skupštine jugoslovenskog FOREX-a
- 6) učešće predstavnika jugoslovenskog FOREX-a na sednicama Saveta ACI-a, Skupština ACI-a, Skupštinama pojedinih evropskih FOREX klubova.

(1) Organizovanje juniorskog ACI Seminara je našoj organizaciji povereno odlukom Saveta ACI-a u novembru 1965. godine. a najintenzivnije aktivnosti su preduzete tokom proteklih godina dana. Od strane Predsedništva jugoslovenskog FOREX-a oformljen je organizacioni odbor u čiji sastav su uvršteni potpredsednik, sekretar i dva člana Predsedništva i oni su dobili zadatak da organizuju i sprovedu sve neophodne radnje kako bi se seminar mogao uspešno odvijati.

Pošto su mesto (Dubrovnik) i vreme (kraj septembra ili početak oktobra) ranije odredjeni, najznačajniji i istovremeno najdelikvatniji posao bio je vezan za utvrđivanje programa seminara. S jedne strane morao je imati odredjenu formu i sadržinu slične prethodnim koji su održani pod okriljem ACI-a, ali i specifičnost jugoslovenskog bankarskog i deviznog sistema i deviznog tržišta, kao i zabavno - rekreativne sadržaje. Od velikog značaja su bile sugestije našeg člana, učesnika na sličnom seminaru u Luksemburgu, tako da smo zajedničkim radom, u koji je od početka bio uključen i predstavnik turističke organizacije Putnik, došli do programa sa dovoljno originalnim detaljima, a koji je istovremeno zadovoljavao sve postavljene zahteve.

Nakon utvrdjivanja programa seminara, pristupili smo odredjivanju predavača za pojedine teme. Što se tiče tema vezanih za jugoslovenske specifičnosti, predavači su relativno lako utvrdjeni i brzo smo dobili njihov pristanak. Nekih većih teškoća nije bilo ni sa inostranim predavačima koji su predvidjeni za teme teoretskog karaktera. Od strane eminentnih stručnjaka, veoma poznatih u krugovima ACI-a, dobili smo odredjene sugestije u vezi promene naziva tema ili njihovog redosleda, što je znatno pomoglo u utvrdjivanju konačne verzije programa.

Najvažnije je, ipak, bilo angažovati predavače za praktični deo Seminara što je ustvari suština celog seminara. U tom smislu smo očekivali pomoć od strane Komiteta za profesionalizam ACI-a, ali je ona izostala. U veoma teškim trenucima, kada se čak pomišljalo i na odustajanje od organizacije seminara, pomogao nam je naš veliki prijatelj gospodin Muller Kantonal bank preporučujući nam svog stručnjaka za predmete futures i options. Ubrzo nakon toga kontaktirali smo gospodina Kaiser-a iz Union bank of Switzerland iz Lozane koji je prihvatio naš poziv za učešće, u svojstvu predavača za više tema iz praktičnog domena.

Nakon dogovora sa svim predavačima mogli smo sačiniti definitivnu verziju programa i uputiti pozive potencijalnim učesnicima. U tom smislu smo od generalnog sekretara ACI-a gospodina Kronin-a dobili strukturu mesta za pojedine FOREX organizacije, a na bazi predvidjenog broja od 120 učesnika. S obzirom da su organizatori prethodna dva seminara imali izvesne teškoće u vezi sa obezbedjivanjem dovoljnog broja učesnika, postojala je odredjena bojazan u pogledu odgovora na naše pozive. Medjutim, iako sa izvesnim zakašnjenjem, pristigli su potvrdni odgovori od najvećeg broja FOREX organizacija, pa čak i zahtevi za dodatni broj mesta. U ovom trenutku je izvesno da će predvidjeni broj mest biti popunjen, uključujući tu i učesnike iz jugoslovenskih banaka.

Kako bi učesnici seminara bili opskrbljeni potrebnim tehničkim uslovima, za rad kontaktirali smo predstavnike Reuter-a u Ženevi i Beču. Naš poziv je sa njihove strane prihvaćen, tako da će na seminaru biti prisutni standardni servisi neophodni za svakodnevni rad dilera, a biće održana i posebna prezentacija novih servisa.

Prilikom utvrđivanja definitivne verzije programa, posebna pažnja je posvećena zabavno - rekreativnim sadržajima. Ovo je od značaja kako za upoznavanje učesnika seminara sa zemljom u kojoj se nalaze, tako i za njihovo međusobno upoznavanje i zbližavanje u atmosferi opuštenosti nakon napornih predavanja i vežbi. Predviđena su ukupno tri izleta, a posebno interesantno će biti i svako veče, s obzirom da će večere biti organizovane u poznatim dubrovačkim restoranima.

Predviđeno je da na seminaru uzme učešće desetak mladih dilera iz jugoslovenskih banaka, a njihove starije kolege (deset do dvanaest) će biti zaduženi u svojstvu vodja grupa. Seminaru će prisustvovati članovi organizacionog odbora, predsednik jugoslovenskog FOREX-a, generalni sekretar Udruženja banaka Jugoslavije, a očekuje se i dolazak funkcionera ACI-a.

Ako bi se pokušale sumirati aktivnosti na organizovanju juniorskog ACI seminara, moglo bi se reći da je rad bio i naporan i interesantan, a u pojedinim momentima bilo je i dramatičnih situacija. Nadamo se da je učinjeno sve što je bilo potrebno, a sam tok seminara i utisci učesnika će pokazati koliko su naše aktivnosti bile uspešne.

(2) Stručno usavršavanje članova jugoslovenskog FOREX-a je, shodno planu, trebalo da se odvija putem:

- a) diskusionih sastanaka
- b) Seminara u organizaciji ACI-a
- c) raznih vidova stručnog usavršavanja u inostranstvu o trošku pojedinih jugoslovenskih banaka

a) Diskusioni sastanci, a bilo ih je ukupno dva, održani su u okviru priprema za organizovanje juniorskog ACI seminara. Vodili su ih gospoda Lanz i Kaiser, a osnovni cilj njihovog održavanja je bilo upoznavanje potencijalnih vodja grupa sa problematikom koja će biti razmatrana u okviru praktičnog dela seminara.

Prvi diskusioni sastanak je održan u Zagrebu 13. februara 1988. godine uz učešće dvadesetak potencijalnih vodja grupa na juniorskom seminaru i članova Predsedništva, predsednika Komiteta za profesionalizam gospodina Peng-a i predavača za predmete futures i options gospodina Lanz-a.

Dok se gospodin Peng više interesovao za stanje priprema na organizaciji seminara, gospodin Lanz je u dužem izlaganju upoznao jugoslovenske dilere sa teorijskim i praktičnim aspektima svojih predmeta. Interesantnim načinom izlaganja uspeo je izazvati veoma živu diskusiju, što je dalo veoma povoljan efekat i osećaj zadovoljstva zbog novih saznanja kod naših dilera.

Na drugi diskusioni sastanak, koji je održan u Beogradu od 27. do 29. maja 1988. godine, pored gospodina Lanz-a došao je i gospodin Kaiser, tako da je dvadesetak potencijalnih vodja grupa i članova organizacionog odbora moglo da se kompletno informiše i dogovori o svim značajnim pitanjima vezanim za praktični rad na seminaru. Poseban značaj je imalo prisustvo gospodina Kaiser-a koji je bio predavač na sličnim seminarima u Luksemburgu i u Izraelu i samim tim mogao dati više praktičnih saveta oko organizacije Seminara.

Gospodin Kaiser je izlagao o predmetima koji će biti u njetovoj nadležnosti na seminaru, a pri tome postavljen i veliki broj pitanja. Jasno je utvrđeno i uloga vodja grupa, što je bilo od posebnog značaja za sve prisutne. Budućim vodjama grupa su prezentirane neke od praktičnih vežbi sa seminara u Izraelu kako bi se što više upoznali sa problematikom koja će biti razmatrana na seminaru.

Iako je gospodin Lanz-u ovo bio drugi susret sa našim dilerima, njegova izlaganja su bila veoma interesantna i korisna. Na ukupno dva sastanka sa njim postavljeno je mnogo pitanja i razvila se veoma živa diskusija koju je gospodin Lanz veoma vešto podsticao. Tom prilikom je izložen i koncept izvedbe vežbi za predmete futures i options u okviru kojih bi pored gospodina Lanz-a učestovala i tri njegova saradnika, tako da bi se vežbe odvijale unutar četiri grupe.

Može se reći da su pomenuta dva diskusiona sastanka dala značajan doprinos stručnom usavršavanju jer se diskutovalo o operacijama kojima naše banke retko pristupaju u praksi. Veoma je imponovalo aktivno uključivanje naših dilera u diskusiji sa inostranim predstavnicima, što je dobar znak da je ova materija postala bliska i da će se uskoro moći primenjivati u praksi.

U periodu od proteklih godinu dana održana su dva ACI juniorska seminar i to u novembru 1987. godine u Hong Kongu i u martu 1988. godine u Izraelu. Opremljenje Predsedništva je bilo da jedan naš mladi diler učestvuje na seminaru u Izraelu, a da zbog uštede ne prisustvujemo tom seminaru u svojstvu posmatrača, na šta inače imamo pravo kao sledeći organizator Seminara. Kandidat za seminar u Izraelu je blagovremeno odabran i prijavljen, da bi u poslednji čas odustao od učešća, a da pri tome praktično niko od nadležnih o tome nije izvešten. Tako smo propustili priliku da ipak budemo prisutni preko posmatrača, za čije se učešće plaćaju samo troškovi prevoza.

Neučestvovanjem na seminaru u Izraelu lišili smo se dragocenih informacija o praktičnim pitanjima organizacije ovakvog skupa. O utisku koji izaziva odsustvo narednog organizatora seminara nije potrebno posebno razgovarati. Preostaje nam da učinimo sve kako bi se slični propusti izbegli u budućnosti.

c) U okviru Predsedništva je u više navrata pokretana inicijativa da se uvede praksa informisanja pohađanju svih oblika stručnog usavršavanja od strane naših članova u slučaju kada troškove snose pojedine banke. Na taj način bi se postigla bolja informisanost o oblicima stručnog usavršavanja našeg članstva u inostranstvu, a mogle bi se dati i ocene pojedinih kurseva i seminara.

Medjutim, ova inicijativa nije naišla na odjek u bankama, tako da izuzev u jednom slučaju nismo dobili informacije o stručnom usavršavanju u inostranstvu. Očekujemo da će možda ovo podsećanje dati neki rezultat, pošto sam lično uveren da je ova inicijativa veoma korisna i značajna.

c) Normativna akta vezana za rad članova jugoslovenskog FOREX-a u proteklih godinu dana nisu promenjena, što znači da inicijativa Predsedništva o potrebi izrade jedinstvenog uputstva za primenu Odluke o kupovinama i prodajama deviza na stranim deviznim tržištima još nije realizovana.

Nadamo se da će predlog uputstva biti uskoro razmotren u Narodnoj banci Jugoslavije i da će konačno dati predlog ili neki sličan materijal biti u bliskoj budućnosti verifikovan. Da su nam na tom planu potrebne promene i detaljnija razrada postojećih akata, pokazala je i diskusija na okruglom stolu u Portorožu.

4) Za proteklih godinu dana, prema raspoloživim informacijama, nije došlo do znatnijeg povećanja obima korišćenja Renter-ovih servisa namenjenih dilerima. Tome su verovatno doprinele i izvesne teškoće u izmirivanju obaveza, koje su početkom ove godine u potpunosti razrešene.

Može se očekivati da će nakon održavanja juniorskog ACI seminara, na kome će biti prezentirani novi Renter-ovi servisi i interesovanje kod predstavnika naših banaka znatno porasli. Lični kontakti sa predstavnicima Renter-a iz Ženeve i Beča će sigurno pomoći da ovi servisi budu raspoloživi u najkraćem mogućem roku.

5) Skupštinu kojoj prisustvujemo organizovalo je Udruženje banaka Jugoslavije, a lokacija je odabrana na osnovu prirodnih lepota i kulturnih znamenitosti Milanovca i okoline. Iako su aktivnosti na pripremi skupštine na izvestan način bile u se-nci priprema za ACI juniorski seminar, može se reći da je sve uredjeno kako valja.

Posebno raduje prisustvo predstavnika FOREX klubova iz Austrije, Italije, Švajcarske, Velike Britanije, SR Nemačke, Španije, Francuske, Luksemburga i Sovjetskog saveza i predstavnici inostranih banaka sa kojima naše banke uspešno saradjuju. Možemo slobodno reći da je i ovako brojno prisustvo naših prijatelja i kolega iz inostranstva dokaz da je jugoslovenski FOREX našao adekvatno mesto u velikoj porodici ACI-a.

6) Predstavnici jugoslovenskog FOREX-a su u proteklih godinu dana bili aktivni na medjunarodnom planu. Sednici ACI-a koja je u novembru 1987. godine održana u Parizu prisustvovala su dva naša predstavnika, a njihov prevashodni zadatak je bio da podnesu izveštaj o pripremama za juniorski ACI seminar. Druga sednica Saveta ACI-a održana je u Honolulu-u u okviru održavanja Skupštine ACI-a, a ovim skupovima je prisustvovao predsednik jugoslovenskog FOREX-a. Prisutni smo bili i na godišnjim skupštinama FOREX klubova Austrije, Italije, SR Nemačke, Francuske i Španije, a na tim skupovima su ostvareni kontakti sa predstavnicima velikog broja FOREX klubova.

Nakon razmatranja pobrojanih aktivnosti jugoslovenskog FOREX-a u proteklih godinu dana koje su se odvijale najvećim delom putem predsedništva, potrebno je reći nešto i o samim sednicama Predsedništva. U periodu između dve skupštine održano ih je devet računajući i ovu neposredno uoči Skupštine. Razmatran je veliki broj pitanja i većina njih je uspešno realizovana. Nedostatak u radu je vezan za neuredno prisustvovanje sednicama od strane pojedinih članova i njihovih zamenika. Može se konstatovati da je uvođenje zamenika člana Predsedništva delo samo delimične rezultate, pošto se i dalje dešava da predstavnici pojedinih banaka nisu prisutni.

O tome šta je za proteklih godinu dana, odnosno dve godine učinilo Predsedništvo u ovom sastavu, najbolje je da se izjasni članstvo jugoslovenskog FOREX-a. Činjeni su pokušaji da se izvesne aktivnosti poboljšaju i unaprede, a vreme će pokazati koliko su ti pokušaji bili uspešni.

Na kraju, iskoristio bih priliku da se zahvalim našem dosadašnjem predsedniku drugu Badovincu za sve ono što je u protekle dve godine učinio za rad našeg Predsedništva i cele FOREX organizacije. Imponovalo je njegovo poznavanje materije i spremnost da se iznadju rešenja i u najtežim situacijama. Sednice koje je vodio bile su sadržajne i kratke, a meni se lično najviše dopala iskrenost koju je ispojavao i kada je upućivao reči kritike. Zbog svega toga, smatram da, ako smo u nečemu uspeli najviše to možemo zahvaliti našem dosadašnjem predsedniku.

VII Tačka dnevnog reda

Za počasnog člana Jugoslovenskog FOREX-a, na predlog Predsedništva jednoglasno je izabran gospodin Robert Muller. Prilikom donošenja ovoga predloga Predsedništvo je imalo u vidu dugogodišnju uspešnu saradnju gospodina Muller-a i Yu-Forex-a, koja datira od prvih inicijativa za oformljenje ove organizacije u Jugoslaviji. Gospodin Muller se pokazao kao iskren prijatelj pružajući nesebičnu pomoć i podršku Jugoslovenskom Forex-u i njegovim članovima prilikom rešavanja problema u okviru saradnje sa ACI-em. Narocito je bila dobrodošla i značajna njegova saradnja i pomoć u organizaciji juniorskog seminara. Ali pored ove njegove naklonosti vezane za rad jugoslovenskog Forex-a svakako treba naglasiti i saradnju njegove banke i naših banaka u uslovima rada osamdesetih godina, kada je banka gospodina Millera i to zahvaljujući njemu, nastavila normalan rad sa našim bankama pružajući im pomoć u dobijanju depozita i drugim bankarskim poslovima.

Imajući sve to u vidu predsedništvo je zauzelo stav da birajući gospodina Millera za počasnog člana Jugoslovenskog Forex-a izražavamo svoju zahvalnost za njegovo iskreno prijateljstvo, pomoć koju nam je pružio i dalju uspešnu saradnju.

VIII Tačka dnevnog reda

U vezi izbora novih članova Jugoslovenskog Forex-a i brisanje iz članstva, zaključeno je da pošto sve banke do održavanja skupštine nisu dostavile svoje predloge to učine u roku od petnaest dana i da se nakon toga sačini novi spisak članova Jugoslovenskog Forex-a.

IX Tačka dnevnog reda

Predsednik kandidacione komisije drug Dragutin Bohač, predložio je sledeće članove Jugoslovenskog Forex-a za članove i zamenike članova Predsedništva:

1. UDRUŽENA BEOGRADSKA BANKA
član Mirko Vraneš
zamenik člana Vaič Ramona
2. JUGOBANKA UDRUŽENA BANKA
član Miloš Mirković
zamenik člana Dragan Pavlović
3. LJUBLJANSKA BANKA ZDRUŽENA BANKA
član Kristina Dolenč
zamenik člana Draško Veselinović
4. VOJVODJANSKA BANKA UDRUŽENA BANKA
član Miroslav Šarčanski
zamenik člana Zoran Pošarac
5. KREDITNA BANKA MARIBOR
član Žnidaršič Irene
zamenik člana

6. UDRUŽENA KOSOVSKA BANKA
član Djevedat Tmava
zamenik člana Slavojka Petrović
7. PRIVREDNA BANKA SARAJEVO UB
član Fikreta Popović
zamenik člana Haim Moreno
8. STOPANSKA BANKA ZDRUŽENA BANKA
član Kostadin Dimkov
zamenik člana Tanka Nacevska
9. INVESTICIJONA BANKA TITOGRAĐ UB
član Vojo Radunović
zamenik člana Ivan Vuković
10. UDRUŽENA BANKA HRVATSKE
ČLAN Delač Hrvoje
zamenik člana Jadranka Marušić
11. NARODNA BANKA JUGOSLAVIJE
član Djordje Nicović
zamenik člana Dobrić Aleksandar
12. UDRUŽENJE BANAKA JUGOSLAVIJE
član Ivanka Tasić
zamenik člana Slobodanka Vrhovac

Za Predsednika Jugoslovenskog Forex-a predložen je Ljubomir Popovski, predsednik Stopanske banke, Združene banke.

Predlog kandidacione komisije za članove i zamenike članova Jugoslovenskog Forex-a, kao i za Predsednika Jugoslovenskog Forex-a, skupština je jednoglasno usvojila.

X Tačka dnevnog reda

Pod ovom tačkom dnevnog reda nije bilo pitanja niti primedbi.

ZAPISNIK SASTAVILA

Slobodanka Vrhovac
Slobodanka Vrhovac

OVERAČI ZAPISNIKA

Ivanka Tasić

Mirko Vraneš